

בעניני י"ז בתמוז עד ראש חודש אב - שיעור 571

- I. עיין ביומא (ט):** דבמקדש שני היו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חינום ללמדך ששקולה שנאת חינום כנגד שלש עבירות שהיו נכשלים במקדש ראשון דהיינו עבודה זרה ג"ע ושפיכת דמים ועדיין לא נבנה ולכן בשמונה עשרה כברכת שים שלום מבקשים מה' שישים שלום בינינו להביא גאולתינו
- II. הנהגות טובות לבין המצרים -** העיקר הוא הזמן לעשות תשובה וכימים אלו יש להוסיף בלימוד התורה ובנתינת צדקה וצריך שיתאבל לכל הפחות רבע שעה בכל יום ולימוד מדרש איכה וכדומה
- III. מה מותר ומה אסור מי"ז תמוז עד ראש חודש אב**
- (א) מותר לארס ולשדך בלא סעודה ואפילו בתשעה באב (תקנ"א - ז) ומרקחת שמגישים בעת כתיבת התנאים מותר אף בתשעת הימים שאין זה חשיב לסעודה (מג"א סק"י) וקודם ר"ח מותר בסעודה
- (ב) אסור לעשות ריקודין ומחולות אפילו לסעודת מצוה וכלי זמר מטייפ (tape) ג"כ אין להתיר (אג"מ ז - כ"א - ד) ולשורר בפה שירי התלהבות מותר (מנהגי בין המצרים כ"ג - ו)
- (ג) תספורת לבעל ברית לחתן ולאבל מותר בבין המצרים
- (ד) תספורת אסורה אפילו להאשה אבל לטבילה ועוד דברים יש מתירים (שם אות 23) ואבאר
- (ה) גילוח צפרנים מותר עד שבוע שחל בו (מ"ב תקנ"א - כ)
- (ו) טוב ליזהר מלברך שהחיינו ויש חולקין אבל ברכת הטוב והמטיב מברכים (מג"א מ"א ושע"ת מ"ה)
- (ז) אין איסור קניית כלים חדשים ורק בתשעה ימים (מ"ב מ"ה)
- (ח) מי שצריך לפועלים נכרים והם מחזיקים כלים שמשמיעים זמר מותר לשמוע עד ערב ת"ב עד חצות (א"א בוטשאטש סוף תקנ"ז)
- (ט) מותר לשיר בפה לכל סעודת מצוה (נטעי גבריאל ט"ז - י"ט)
- (י) בנות בהכנת הפלע"י (play rehearsal) שיהיה לאחר ת"ב אסור לשיר ולרקוד כדי שילמדו היאך לשחק (אג"מ ג - פ"ז)
- (יא) מכונית חדשה אם הוא לתענוג אסור שצריך לברך שהחיינו ובאופן שמברכין הטוב והמטיב אסור מר"ח (אג"מ ג - פ)
- (יב) נוהגים שאין מתחילים לבנות בנין בבין המצרים משום דלא מסמני מילתא אכן אם התחיל מקודם רשאי לגמור (נטעי גבריאל י"ח - הערה ו)
- (יג) אם אפשר לא יכנס בדירה חדשה בימים אלו (שם) ואבאר
- (יד) רשאי ליתן מתנה לחבירו (שם)
- (טו) אדם שבעלי מקום עבודתו מקפידים שהעובדים יהיו מגולחים עיין באג"מ (ד - ק"ז) דיש להתיר עד השבוע
- (טז) המלמד שירות בכלי שיר לא ילמד בימים אלו אבל במקום הפסד יש להתיר עד שבוע שחל בו (א"א מבוטשאטש תקנ"ז)

IV. תענית י"ז בתמוז

- (א) תענית י"ז בתמוז בא לכפר על חטא העגל שנעשה בו ביום ונשתכרו בו הלוחות ובטל התמיד בבית ראשון והוקבעה ירושלים בבית שני ושרף אפוסטמוס הרשע את

התורה ומ"מ אף שתלוי ברצון כבר רצוי וקיבלו עליהם ישראל מדור דור להתענות בהן
(ב) ג' התעניתים חוץ מט' באב מותרים ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש
המטה וא"צ להפסיק בהם מבעוד יום (תק"ג - ז) ובעל נפש יחמיר ככולן כמו בט"ב חוץ
מנעילת הסנדל ותשה"מ אם ליל טבילתה (מ"ב ו) ודעת השל"ה דבעל נפש צריך
להפסיק מבעוד יום ואפשר דיש להחמיר ב"ז בתמוז ובעשרה בטבת כמו מר"ח עד
התענית (א"ר ופמ"ג שהובא בבה"ל תקנ"ח - ד"ה מר"ח) ועיין בדעת תורה (תקנ"ח - ז
ד"ה וע"ע) דאין לנהוג בימי התענית האיסורים של מר"ח עד התענית כמו כיבוס ותספורת
ובשר ויין בליל התענית וטעות דפוס בא"ר ע"ש

(ג) נישואין בליל התענית - עיין באג"מ (ה - קס"ח) שכתב דיש להקל משום דלדעת הבעל
המאור (תענית י"ח) דאין אומרים עננו בלילה משום שהתענית מתחיל מבקר אמנם הרי"ף
ורמב"ן ורש"י חולקין עליו שמתחיל בלילה מ"מ במנהג הולכין אחר המקל משמע דאין צריך
להחמיר מטעם בעל נפש או מטעם מר"ח עד ט' באב בליל התענית ועיין באג"מ (ה"ע ז - י"ג)

(ד) רחיצה בחמין ביום התענית - עיין בשער הציון (תק"ג - ה) דהביא הפמ"ג דאסור
בחמין אבל מותר בצונן וקשה לדבריו דצריך להיות אסור אפילו בצונן מדין מר"ח עד
התענית ולכן יותר טוב לרחוץ בחמין בלילה או בפושרין ביום (ד"ע) ואפשר דשאני
מקוה דאין נוהגין איסור כנגדו אפילו ביום בחמין

(ה) רחיצת הפה במים יש להתיר במקום צער רק שיזהר ביותר לכפוף ראשו ופיו
למטה ובמקום צער גדול מותר אפילו בט' באב (מ"ב תקס"ז - י"ח) וכן מותר לצחצח
השיניים במברשת במקום צער (שו"ת מנחת יצחק ז - ק"ט)

(ו) יש מחמירים שלא לשמוע כלי זמר ונגינה אפילו בטייפ (פסקי תשובות
תק"ג - ו בשם הקיצור שו"ע) וה"ה ריקודין כמו מר"ח עד התענית

(ז) בתספורת וכיבוס בגדים יש להחמיר אם יש דין מר"ח עד התענית מ"מ צ"ע בזה
(ח) בשר ויין בליל התענית נכון להחמיר מ"מ לסעודת מצוה ודאי מותר

(ט) תרופות מותר לחולה ואם צריך לבלוע במים צריך לעשותו מר (אג"מ ג - ה"ז)
ואין להתיר במים אלא באופן שאם לא לקחתה יגיע למי שפטור מהצום

(י) חולה וכל מי שפטור מן התענית הותרה לגמרי ואין צריך לצום תענית שעות
אף אם יש ביכולת לצום שעות (תק"ז - ו) ומיהו נוהגין להתענות והמקיל לא הפסיד
וכ"כ הערוך השלחן וע"ע במ"ב (י"ד) שצריך לצום תענית שעות

(יא) קטנים אפילו בן י"ב שנה אינו מחויב לצום תענית שעות מ"מ ראוי לחנכם
שלא יאכלו רק כדי קיום הגוף ולא ממתקים ושאר מיני עינוגים ואם לקחם מעצמם
אין צריך למחות (מ"ב תק"ג - ה)

(יב) עוברות ומיניקות שמצטערות הרבה אין להתענות בג' התעניתים אלא שנהגו
להחמיר (רמ"א תק"ג - ה) ואם מרגשת חולשה אין להחמיר (מ"ב ג) ויש מקילים
אפילו אינן מצטערות ויש מקילים בכל הנשים שיכולין ללדת עוד וצ"ע בקולות אלו

(יג) תפלת עננו לחולה או קטן - עיין בבה"ל (תקס"ה - ד"ה צין) דיחיד שאינו מתענה
אין לומר עננו בשום פנים כהמאמר מרדכי ודלא כהב"ח אמנם המ"ב (תקס"ח - ג) כתב
שמי שאכל יכול לומר עננו ביום "התענית הזה" ועיין בשו"ת שבט הלוי (ה - ס - ז)
שמתרץ דבסימן תקס"ח מיירי ששכח ואכל ועיקר התענית עוד עליו ובסימן תקס"ה
מיירי שאינו מחויב בהתענית ולכן כן העיקר לקטן ולחולה דאינם אומרים עננו

V. האמונה הפשוטה היא יענה לכל - עיין ברמב"ם (צסוף פירוש המשניות לצרכות) שכתב
דיקר בעינו ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו והיא העון שכלנו
נכשלין בו דהיינו חסרון בהאמונה פשוטה

נכסם לעלו נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזבי ע"ה אלא ארתי' באשפ רחל בר' גרשון חנוך העניך הכפן ע"ה